

полегшує сторонам процес діалогу та скеровує їх на узгодження інтересів і віднаходження консенсусу, процесуальна змагальність переходить у співпрацю.

Поняття "мирова угода" означає подана сторонами і підтверджена судом заява, згідно з якою позивач і відповідач шляхом взаємних поступок ліквідують цивільно-правову спір, що виник між ними. Мирову угоду можна визнати розпорядчим документом сторін як процесуального та матеріального права, оскільки, укладаючи мирову угоду, сторони розпоряджаються своїм процесуальним, а також суб'єктивним матеріальним правом і охоронюваних законом інтересом (ст.175 ЦПК України).

За загальним правилом сторонами мирової угоди у судовому розгляді є боржник і кредитор, які виступають у відповідній судовій справі сторонами; у позовному розгляді це позивач і відповідач. Згідно з положеннями ЦПК, правом укладення мирової угоди користуються лише позивач, відповідач, треті особи, які заявляють самостійні вимоги, а також їх представники, за умови, якщо такі повноваження спеціально обумовлені в довіреності. Інші особи, які беруть участь у справі, не наділені правом на укладення такої угоди(ст.175ЦПК України).

При укладенні мирової угоди між представниками сторін суд перевіряє, чи мають особи відповідні повноваження. При цьому необхідно мати на увазі вимоги статті 44 ЦПК і статті 42 ЦПК. При вирішенні питання про повноваження адвоката, який діє на підставі ордеру, необхідно переконатися, не обмежував чи довіритель адвоката в правах на вчинення певних дій в цілому і що стосується мирової угоди зокрема.

Таким чином, укладення мирової угоди можна визнати одним із способів вирішення цивільно-правових спорів. За законодавством України і більшості держав світу мирова угода характеризується подвійною юридичною природою. З одного боку, це угода про врегулювання матеріально-правових відносин, з іншого - це процесуальна угода між сторонами про завершення правового спору. Тому особа має право звернутися за захистом до суду України лише в разі відсутності визначення суду про визнання мирової угоди між сторонами у аналогічній справі.

Отже, медіація, маючи сильний потенціал, здатна вирішити проблеми, що стоять перед правовою системою України. Зокрема, розвантажити судову систему та покращити стан правового захисту громадян. Застосування медіації широко сприятиме демократизації суспільства та становленню верховенства права.

Враховуючи викладене, можна дійти висновку, що особливості участі адвоката у процедурі посередництва у якості медіатора у порівнянні з традиційною адвокатською діяльністю полягають у тому, що адвокат - медіатор в першу чергу повинен надавати сторонам допомогу та сприяння в пошуку взаємовигідних та взаємоприйнятних варіантів врегулювання юридичного конфлікту з точки зору узгодження інтересів сторін конфлікту в межах чинного закону, а не зосереджуватися на особливостях правого регулювання відносин, які існують між сторонами та їх правовому становищі в спорі. Водночас, порівняно із класичною медіативною діяльністю, адвокат-медіатор повинен слідкувати щоб урегулювання відбувалося в межах законності і не суперечило вимогам чинного законодавства, не порушувалися права та свободи третіх осіб, а також за тим, щоб кожна зі сторін у повній мірі усвідомлювала значення та правові наслідки досягнутої домовленості.

Піс В.І.

*студентка 4-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

МЕДІАЦІЯ ЯК НАПРЯМ РОБОТИ АДВОКАТА

Тема медіація, як вид адвокатської діяльності для досудового врегулювання спорів та участі в цьому процесі адвоката є надзвичайно актуальною у сучасній Україні, так як через високу завантаженість судів та низьку довіру суспільства до їхньої роботи, тому все більшої популярності набувають позасудові методи врегулювання конфліктів у різноманітних сферах відносин. Слово «медіація» походить від латинського «mediation» та означає «посередництво». Цей спосіб вирішення спорів не названий в цивільному та господарському законодавстві у

числі способів розв'язання конфліктів, але все більше зацікавлює вчених та адвокатів. Сутність медіацій, або посередництва зводиться до процесу переговорів між сторонами спору за участю медіатора, який допомагає вирішити їм конфліктну ситуацію. (Беліков О. Конфлікти у підприємницькій діяльності та можливості їх врегулювання // Юстініан.- №5.- 2007 – С. – 72) Проте, на жаль, у нас ця сфера є ще не розвинутою та потребує чималих допрацювань. Як свідчить досвід зарубіжних держав з розвинутою економікою, в більшості випадків суб'єкти підприємницької діяльності намагаються вирішувати спірні питання не в державних судах, а в третейських або за допомогою медіаторів. Термін «альтернативне вирішення спорів» виник у 60-ті роки XX століття у США. Одним із перших міжнародно-правових документів, у якому міститься положення про зміст врегулювання спорів через досягнення компромісу за допомогою третейських спорів є Вашингтонська конвенція 1965 року. Європейська директива щодо медіації від ЄС заохочує використання медіацій у якості регулятора спорів з цивільних і господарських справ в інтересах більшого доступу до правосуддя. Якщо порівнювати інститут медіації в ЄС та Україні, то для Євросоюзу він став звичним та доцільним способом урегулювання трудових, сімейних, цивільних, господарських спорів. Тоді як в Україні не розроблено жодних правових механізмів його застосування. На сьогодні, наприклад, до фінансових судів Німеччини доходить лише 5% конфліктних ситуацій, а у Франції – 2%. Однак діаметрально протилежну ситуацію ми можемо прослідкувати в Україні. (Боброва О.М, Горова А. О., Землянська В. В., Прокопенко Н. М. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід. К.: Наш час, 2006. – С. – 164).

Ці дані дають нам можливість констатувати факт, що в Україні інститут медіації є слабо розвиненим та малоефективним. І причини цього полягають ось в чому. По-перше, в Україні недостатня кількість кваліфікованих медіаторів. За опитуванням яке провів журнал «Юрист & Закон» у 2015 році, лише 10% активно використовують медіацію у своїй юридичній практиці. По-друге, попри те, що наше процесуальне законодавство передбачає застосування інституту примирення, в Україні відсутній закон який міг би чітко визначити прав та обов'язки сторін в процесі врегулювання спору шляхом медіації, що призводить до хибного уявлення про медіацію, як про спосіб маніпуляції з метою досягнення однією із сторін корисного для неї результату. По-третє, значною проблемою виступає і те, що саме українське суспільство малообізнане про існування такого методу альтернативного врегулювання спорів, як медіація. (Жмудь В. Запровадження процедури медіації (примирення) у законодавстві України // Юстініан.-№6.-2008 – С. – 115) По-четверте, невизначеним залишається питання підготовки професійних медіаторів та можливість підтвердження їхньої майстерності. Адже на сьогодні в Україні існує безліч центрів підготовки медіаторів, а чи дійсно їхні знання та вміння здатні допомогти врегулювати спір в позасудовому порядку – це питання залишається відкритим.

Однак, дані про юридичну практику в Україні дають можливість зрозуміти, що урегулювання конфлікту на досудовій стадії є найбільш прийнятним для сторін. Медіація в Україні знаходить своє місце, і це – факт. Тепер їй треба дати можливість проявитися. 2012 рік дав нам надію на покращення ситуації у сфері медіації: законопроект «Про медіацію» від 19.04.2012 р. може забезпечити правове поле для її застосування та підвищити ефективність. Також повинні були розроблені процедура відбору, навчання та оцінювання діяльності медіаторів. Проект Закону «Про медіацію» (поданий на розгляд до Верховної Ради України 27.03.2015 р.) спрямований на створення законодавчого підґрунтя для успішного розвитку медіації як правового і соціального інституту. Проте варто також зазначити що, незважаючи на відсутність спеціального законодавства, Україна може похвалитися своїм власним досвідом застосування процедури медіації, який підтверджує високу ефективність застосування цього інституту при вирішенні конфліктів. Так, починаючи з 2003 року активно проводяться експерименти у судах (зокрема у містах Києві, Харкові, Івано-Франківську, Автономній Республіці Крим та інших). Також на території України діє низка Регіональних груп медіації, які об'єдналися в Асоціацію груп медіації України. Також позитивною стороною у сучасних тенденціях розвитку інституту медіації можна виділити появу в Україні центрів підготовки професійних медіаторів, серед яких можна виділити Український центр медіації при Школі Бізнесу Києво-Могилянської академії. Центр Медіації має намір діяти у двох напрямках – навчання медіаторів (освітня сфера) і надання послуг незалежними медіаторами. Тому все це в

сукупності дає нам надії сподіватися, що в майбутньому медіація стане реальним способом урегулювання більшості конфліктів і як наслідок підвищить економічну привабливість України так, як забезпечить сприятливе юридичне поле для врегулювання господарських спорів.

Сутність медіації полягає в тому, що сторони самостійно визначають посередника, який організовуючи переговори між ними і активно приймає участь у них, допомагає їм досягнути взаємовигідного рішення з метою вирішення спору. Медіація відрізняється від інших способів, у тому числі від третейських судів тим, що посередник не визначає хто із сторін конфлікту є правий, а хто ні, не виносить для сторін обов'язкового рішення та не примушує їх до досягнення угоди. Таким чином медіація має наступні ознаки: 1. автономія волі сторін у виборі посередника, в обговоренні доказів один до одного, у відпрацюванні взаємовигідного рішення; 2. медіатором може бути тільки нейтральна особа, яка не є учасником спору; 3. медіатор створює заспокійливі та конструктивні обставини на перемовинах, спрямовує та пом'якшує дискусію. Ця ознака є однією з найважливіших оскільки відображає сутність посередництва і ту роль медіатора у перемовинах за його участю; 4. посередництво передбачає пошук взаємовигідного рішення, тому не тільки медіатор, але й сторони спору мають пропонувати свій вихід із конфліктної ситуації; 5. процедура медіації може бути припинена, сторони завжди можуть відмовитися від посередництва і звернутися у державний або третейський суд. Не перебільшуючи роль медіації до її переваг можна віднести наступне: оперативність у вирішенні спорів; мобільність; спрощена процедура розгляду спору; конфіденційність діяльності медіатора; економія грошових витрат; можливість відмовитись від медіації та звернутися в суд; психологічний комфорт учасників спору; збереження майбутніх партнерських відносин, тощо. Наявність альтернативних способів вирішення правових, економічних спорів розширює та доповнює механізм правового захисту порушених прав. Можна погодитися з твердженням, що й до альтернативного розгляду спорів необхідно відноситися як до системи яка існує паралельно з офіційним правосуддям. Мета медіатора – привести сторони до угоди. Він не приймає за своїх клієнтів рішень, а допомагає їм прийти до них, а хто, як не адвокат справився з цим якнайкраще. Адвокатура — це правова інституція, яка виконує важливу суспільну функцію, що полягає в захисті прав, свобод та законних інтересів громадян, як на судовому, так і на досудовому врегулюванні спорів.

Отже, з огляду на вищесказане, медіація в Україні є необхідним етапом переходу до кращих світових традицій. Цей інститут дасть можливість не лише сторонам розв'язати їхній конфлікт на взаємовигідних умовах, водночас не втрачаючи партнерських відносин, а й розвантажить суд від величезної кількості справ. На нашу думку, хто, як не адвокати повинні займатись позасудовим врегулюванням спорів. Адже, саме вони володіють необхідними знаннями та навичками, які можуть допомогти їх клієнтам досягти необхідних результатів. Тому по-перше, потрібно лише збільшувати кількість професійних медіаторів, за допомогою запровадження нормативно-врегульованої системи навчання. По-друге обов'язковим є прийняття закону, який би регулював процедуру здійснення позасудового врегулювання спору, права та обов'язки медіатора та сторін у справі, вказував на вимоги, які покладаються на осіб, які мають бажання стати медіаторами. По-третє, це безпосереднє підтвердження особою її права на здійснення такої діяльності. Адже, всі ці важливі знання особа дійсно повинна вміти застосовувати на практиці. По-четверте, держава повинна проводити відповідні заходи, які б давали можливість суспільству знати про таку сферу та використовувати її в своїй практиці.

Інститут медіації має посісти чільне місце у вітчизняній системі права, чим сприятиме наближенню українського судочинства до європейських стандартів демократії, а інститут адвокатури повинен відігравати найважливішу роль у вирішенні цього завдання.

Римар Ю.М.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМА НЕВИКОНАННЯ АДВОКАТСЬКИХ ЗАПИТІВ

Формування правової держави і громадянського суспільства в Україні неможливо без створення гарантій захисту прав та законних інтересів людини та громадянина, без